

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Ivre Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Testamentis. Consilium CCCLXXXVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

utroque nu. 5. vol. 2. Sic ut manifesta sit horum testatorum voluntas, quod legitimam hereditatem seu successionem ulterioribus de latere referre voluerint dumtaxat in casum deficientium liberorum, non quodcumque; sed tunc cum alter eorum prior moreretur: ut in effectu horum cognatorum substitutio, si quæ sit, pro vulgari seu ad exemplum vulgaris accipi debeat; * quæ aditæ hereditate per eum, qui prior vocatur, exspirat, l. post aditum C. De impub. & alijs sub. ita ut alij de latere non censcantur vocati, nisi deficientibus liberis, & per consequens Melchior filius illos ultiores excludat; non etiam quod liberi heredes effecti deinde morientes sine liberis ultieris sint gravati, Oldr. d. conf. 21 in fine, Baldus conf. 216. Verba testamenti nu. 2. m. 1. quia semper in dubio præsumitur potius substitutio directa, quam fideicommissaria, d. c. Si pater De testam. lib. 6. & plures appellativæ aut collectivæ significatione vocati, inter quos est cognationis gradus & ordo, censentur in dubio vocati non conjunctim, sed ordine successivo, & ut quisque proximus est; ita tamen, ut, cum aperte non constet testatorem graduale fideicommissum voluisse continere, in primo gradu consumatur vocatio, nec post eum, qui primo loco relicto occupat, qui sequenti gradu sunt postea admittantur; sed ij tantum qui tempore mortis testatoris proximi sunt, Barr. in d. §. in fideicommiss. in fine; quod in casu non ablimili multis & elegantibus rationibus comprobatur Decius, conf. 205. In causa istorum nu. 5. Atque ita sit manifestum, quod dicti testatores non voluerint suos liberos aliquo fideicommissio gravare, per quod impedirentur de bonis prioris decedentis quoquo modo in legitima ætate dispoñere, vel inter vivos, vel per ultimam voluntatem: 1. nam etsi fideicommissa facillime inducantur, & constituantur, nec magnam solemnitatem aut formalitatem dispositionis requirant, l. Cum proponebatur De leg. 2. non constituuntur tamen nisi expressè de hujusmodi testatoris voluntate appareat, l. Quidam cum filium De hered. institut. Sic ut (veluti eleganter scribit Baldus, in d. l. Quidam cum filium) non sufficiat allegare testatorem ita voluisse, nisi quoque disposuerit; nec tacita voluntas satis idonea est ad constituendum fideicommissum, l. Gallus §. quidam recte De lib. & post. Decius, conf. 205. In causa istorum nu. 5. Rursum d. conf. 153. nu. 6. nisi verba sic concepta sint, ut inde velut necessariò & concludenter debeat vel possit fideicommissum induci, Decius d. conf. 205. nu. 5. & seq. præsertim quia onus fideicommissi sit odiosum, l. Cohæredi §. cum filium De vulgari & pupil. Decius conf. 336. In casu proposito in fine; & in dubio pronuntiandum sit, illud non esse, Cravetta conf. 80. Quando reddidi in fine vol. 1. Alciat. conf. 413. Est dissimulatio in fine. Quod extra omnem dubitationem est respectu liberorum, quibus ut quodammodo debetur parentum hereditas, ita quoque non præsumuntur in dubio à parentibus in illa gravari ad commodum aliorum transversalium, quibus testatores non tenentur aliquid relinquere; ideoque respectu illorum potius inducatur directa, quam præcæria seu fideicommissaria substitutio, Decius d. conf. 205. nu. 2. & 6. Proinde hoc commune pa-

rentum testamentum nullum fecit impedimentum dicto testamento per Melchiorum condito.

Alterum jus, quo præfatum Dominum Ioannem munitum esse diximus, est ratio & consideratio intestatæ successionis. * Nam præsupposito, quod præfatum testamentum esset ex aliqua causa nullum (quod cur dici possit non videmus) in omnem eventum pertinerent hæc, de quibus quaritur, dicti Melchioris materna bona ad eundem Dominum Ioannem, dictæ intestatæ successionis iure, in qua quia Melchior nullas proles reliquit, proximam gradum obtinet dictus D. Ioannes, quia defuncti Melchioris pater est, in Auth. De hered. ab intest. venien. §. si igitur defunctus idque non tantum, exclusis omnibus ex linea materna cognatis, sed etiam proprijs Melchioris fratribus & sororibus, quos D. Ioannes ex secundis nuptijs suscepit. His enim parentes defuncti semper potiores sunt; & cum parentibus admittuntur dumtaxat defuncti filij, fratres, & sorores germani, seu ex utroque latere conjuncti, in d. Auth. De hered. ab intest. §. si vero cum ascendentibus.

Nec quicquam in contrarium facit, quod hæc bona non pervenerint ex latere paterno, sed materno: nam jus commune in successionebus regulariter discrimen non facit, unde bona pervenerint, nisi tunc cum defuncto supersunt fratres uterini, qui admittuntur ad bona materna, l. De emancipatis C. De legit. hered. Atque ita cessantibus fratribus uterinis, debent ad patrem solum, exclusis consanguineis, pertinere etiam bona materna. Quamvis multis locis aliter servetur ex speciali consuetudine; qualem nobis proponitur in territorio Colonienfi nullam esse. Ideoque cum hæc successio secundum terminos juris communis, deficiente consuetudine regulari debeat, l. De quibus De legib. dubitatio nulla est, quin in proposito casu ratio intestatæ successionis plurimum adiuves hanc intestatam successionem; quia ad intestatum quodammodo accommodata & conformata est. Non ita quidem, ut Dominus Ioannes utram velit eligere possit in fraudem legatorum, quæ maternis cognatis testamento relicta sunt: sed ut cessante nullitate præcisè adhaerere debeat testamento, & legata in eo relicta præstare, l. 1. & toto tit. d. Si quis omnia caus. testam.

De Testamentis.

S Y M M A R I U M.

Testamentum per relationem ad scedulam

1. Donatio mortis causa an per epistolam fieri possit.
2. Ultima voluntas an privata scriptura sine testibus expediti possit.
3. Testamentum holographum absque testibus ex consuetudine aut privilegio valet.
4. Testamentum ad causam præm sine testibus an valet.
5. Monasterio quod relinquatur pia causa relicta an censetur. Particula etiam videtur.
6. Legatum speciale an censetur revocatum per generalem dispositionem de omnibus bonis.
7. Concessio in vita facta an morte concedentis extinguitur.

8. Legatum

2. Legatum alienatum ad legatarium directum, tribuit illi, non heredi electionem.

CONSILIUM CCLXXXVII.

DO MINVS Ioannes Quenen Canonicus Collegiæ Ecclesiæ S. Petri Lovaniensis post testamentum suum in anno 1577. quinta mensis Septemb. rite conditum, correptus postea peste in Martio anni 1579. in Oppido Lovaniensi propriâ suâ manu scripsit epistolam, seu brevem chartulam, cum subscriptione nominis sui, & superscriptione ad Dominam S. Claræ, non addito nomine aut loco Monasterij alicujus, nec addito anno, mense, aut die. Quam chartulam Domina S. Claræ Oppidi Lovaniensis declarat sibi missam ac traditam esse tricesimâ die dicti mensis Martij: quo eodem die dictus Dominus Ioannes ex peste decessit. Cujus epistolæ, seu brevis chartulæ in effectu hic est tenor: Quod dicta Domina sine aliqua dilatione suum molitorem aut alium autigam ad se Dominum Ioannem mitteret: ad deferendum in suum Monasterium sex vel octo modios siliginis, quod si ex hoc morbo decederet, eandem siliginem relinqueret illius Monasterio ac præterea aliam siliginem, quæ erat in eodem Monasterio. Et quia sibi videbatur, quod ex eo morbo non convalesceret, hortabatur ne id differret, ad præcavendum, ne milites prædiciarij, qui in ejus domo hospitabantur, damnum aliquod darent; petendo ab ipsius Monasterio preces pro se, cognatâ suâ; & post subscriptionem, adiecit hæc in effectu verba, Si moriar ex hoc morbo, lego omne id quod ego in tuo Monasterio habeo, cum semineque natura id sit, ex causa vnius misse, cum vigilijs singulis senesribus. Quæritur, quas vires habeat dicta chartula, & quid ex ea petere vel retinere possit dictum Monasterium S. Claræ.

Et primo quidem aspectu ritè dubitatur, an vires aliquas habeat; 1. ideo quod non sit simplex donatio inter vivos, quæ per epistolam, etiam absenti fieri potest, l. si donatio per epistolam C. De donat. l. Absenti De donat. sed ad summum dumtaxat possit esse vel mortis causâ donatio; quia in periculo mortis facta, non ut statim res in dictâ chartula comprehensæ dicti monasterij essent, sed tunc cum mors esset, insequuta, l. 2. in fine de donat. mortis causa; vel legatum, l. u fideicommissum. Quæ quidem donatio mortis causa, etsi olim per epistolam, ut & legatum, commodè non potuisse fieri videatur; quia mortis causa donatio hoc requirebat, ut præsens præsentem donaret, & donando traderet, l. Inter mortis De donat. mort. caus. Gloss. in l. 1. C. De donat. mortis caus. Ioan. de Imola in l. Miles De leg. 2. fideicommissum tamen per epistolam relinqui posse constat, l. Et in epistola C. De fideicommissis, l. 1. C. De iure codicill. Et nunc ex æquatis legatis & fideicommissis, l. 2. C. Communia de legat. donationibus quoque mortis causa ad exemplum legatorum revocatis & comparatis, l. Marcellus §. fin. l. Illud De donat. mort. causa; expeditum est etiam, donationes mortis causâ & legata per epistolam fieri, seu relinqui posse, Car. Molin. ad l. 1. §. si quis ita nu. 26. 28. & 29. De verb. obligat. sed ita si ad epistolam testes sint adhibiti, d. l. Et in epistola gloss. in verb. literas in l. 1. C. De codicill. & in l. 1. §. testamento vers. plane in verb. alijs

literis in l. Miles in verb. epistolam De leg. 2. qui olim sufficiebant duo, Molin. d. nu. 28. nunc ex communi juris dispositione requiruntur quinque, l. fin. C. De donat. mort. causa; 1. sed revocata antiqui juris observatio per generalem patriæ consuetudinem, ut minimum duo; & sic quidem, ut in ultima voluntate, vel codicillo, vel epistola declarata per eum, qui peste laborat, hac in parte nihil sit remissum. Ut enim ex ratione juris communis quinque ad minimum requiruntur testes, Doct. in l. ult. C. De codicill. Ioan. Franc. Ripa in tradi. de peste tit. de privilegijs ult. volunt. causa pestis; ita nunc ex consuetudine ut minimum duo. Quos quia non adhibuit Dominus Ioannes, cum hac chartulam scriberet, iusta est dubitatio, an valeat huiusmodi scriptura?

Ceterum discussâ hac dubitatione, verius est, huiusmodi scripturam per se valere, & efficacem esse; five jure donationis mortis causa, five fideicommissi, d. l. Miles & ibi Ioan. de Imola nu. 2. l. Cum pater §. donationis De leg. 2. etiam adhibitione testium destituitur: propter notorium privilegium & consuetudinem secundariorum Ecclesiarum Diocesis Leodiensis; quo Clerici earum Ecclesiarum possunt testamentum seu ultimam voluntatem facere sub scriptura manus propriæ, etiam sine testium adhibitione, vide supra cons. 21. de consuetud. ut & militis testamentum, propriæ ejus manu scriptum, etiam non adhibitis testibus, valet, l. Militis C. De milit. testam. Et quævis Ecclesiæ S. Petri Lovaniensis per erectionem novorum Episcopatum, desierit esse Leodiensis Diocesis; propterea tamen huiusmodi privilegium non amittit, c. Ad Apostolicus De concess. præben. extravag. Ioann. xx. 1.

Nihilominus cessante isto privilegio five consuetudine, favore piæ causæ suslineri adhuc potest & debet hæc nuda scriptura, vel ex eo, quod communius sit receptum, ultimam voluntatem propriâ manu testatoris scriptam, etiam sine testibus, ad pias causas valere; sic quod sufficiat probari manu testatoris esse scriptam, Ioan. de Imola in l. Si u qui De testam. n. 6. Tiraquel. de pia causa privilegio 4. ad exemplum testamenti inter liberos, propriâ parentis manu, testibus non adhibitis, utiliter scripti, l. fin. C. Famil. erisc. Auth. Quod sine. C. De testam. Boerius consil. 48. Viso certo papyri æervo n. 5. 1. Pia autem causæ adscribendum esse, quod Monasterio præsertim pauperulo, & potissimum ob divini officij celebrationem pro anima, relinquatur aut donator, manifestum est, Tiraquel. de pia caus. in præfat. in princ. & vers. item relatum pro anima. De quo hic minus dubitandum, quod ipsa chartula non apud ipsum Dominum Ioannem, aut in eius domo inventa sit; sed apud dictam Dominam S. Claræ; alioqui dubitari posset de perfectione voluntati; de qua dubitari non potest, cum talis scriptura, vel Notario, v. l. ei in ejus commodum scripta, tradita est, Boerius de consil. 14. nu. 13.

Constitutâ sic dictæ scripturæ validitate, queritur modò de effectu illius? Et quidem dubitandum non est, quin ex ea dictum Monasterium possit retinere omnem siliginem, quam testator ante diem suæ mortis in dicto Monasterio custodiæ causâ collocavit seu deposuit: in eo enim clara sunt

sunt dictæ chartulæ seu epistolæ verba. Etsi enim de filigine in genere non de sua filigine scripserit; de sua tamen sensibile dubitandum non est: tum quod constet Dominum Ioannem in eodem Monasterio antea aliquam filiginem deposuisse; tum quod alienam filiginem legare vel donare vix potuisset, *6. filius noster, De testam.* aut saltem de eâ cogitare non præsumatur, *l. Vnum ex familia, §. si rem, De leg. 2.* Retinebit quoque virtute verborum, post subscriptionem subsectorum, omnes alias res, quas testator tempore scripturæ ejusdem epistolæ in eodem Monasterio habebat. Etsi enim ea verba non contineant expressè, cui illæ donentur aut legentur; pro re tamen subiectâ manifestum est, quod eidem Monasterio eas leget seu donet: tum quod verba dirigantur ad Monasterium, & in illud dirigatur intentio voluntatis, *d. l. Vnum ex familia, §. donationis*, tum quod particula, *Quod*, hoc est: etiam, vim implicandi & extendendi habeat, *Cav. malis in Clem. 1. De testam. & in e. cum omnes nu. 1. De consitut.* tum quod causa hujus additionis expressa de Missa semeltri cum vigiliis dicto Monasterio congruat; tum denique quod non sit alia persona aut corpus, ad quod hæc verba referri possint: quo respectu si aliter fieret interpretatio, hoc est, si diceretur dicto Monasterio non esse legatum, constituendum esset nulli censi relictum; & sic inutilem esse omnino hanc adjectionem, *l. Paulus D. De reb. dub.* quod quamdiu aliqua conjectura voluntatis adest, admittendum non est; ut res magis valeat, quam pereat, *l. Quoties 2. De reb. dub.*

Porro sub hoc generali legato, seu donatione omnium, quæ testator tunc in dicto Monasterio habebat, non comprehenduntur illæ res, quas in præcedente testamento Dominus Ioannes specialiter alicui legavit, quia antecedens speciale legatum, non censetur revocatum per sequentem generalem dispositionem omnium rerum, quæ in aliquo loco sunt; ut apertus est ad hoc in iure textus, *in l. uxorem, §. codicillis De leg. 3.* quia per speciem generi derogatur, *d. l. uxorem, §. felicissimo.* Nec verosimile est, quod testator generali sermone voluerit ad hoc Monasterium transferre, quod specialiter in solemnî testamento alijs legaverat. Quamobrem executoribus testamenti sub debita expurgatione exhiberi debent per dictam Dominam S. Claræ, omnes res, quas testator in dicto Monasterio depositas habuit: non ad hoc tantum, ut dispicere possint, an inter illas aliquæ sint, quæ alijs in testamento legatæ sint: sed ad hoc quoque, ut sciatur quid, quantumque dicto Monasterio sit legatum, sub obligatione anniversarii singulis festis celebrandi. Cum etiam officium executorum sit de omnibus bonis per testatorem relictis inventarium conficere; ut quicumque alius, qui de administratione quacumque rationes reddere tenetur, *l. Tutor qui repertorium De admin. tutor.*

Sed dubitatio aliqua est circa sex aut octo modios filiginis, quos testator iussit ad dictum Monasterium ex domo sua auferri, an illi etiam debeantur, ideo quod mandatum auferendi in vita testatoris factum, illius morte sequuta, extinctum videatur. Ita ut virtute illius post mortem nihil peti, nihil auferri possit: cum etiam in rem suâ, seu propriam, ex causâ donationis datum mandatum,

morte mandantis expiret, *l. Ad eum, D. De donat. l. si quidem C. De oblig. & action.* Verum quæ iure donationis non potest sic consistere, siue concessio, siue mandatum, iure fideicommissi vires habet: quasi non tam sit mandatum, quam relictum. Et hoc est, quod tradunt Bartolus & alij, *in d. l. Ad eum*, ex juris æquitate etiam post mortem effectum habere hanc concessionem, siue mandatum, licet iuris rigor aliud postulare videatur. De quo nunc nulla est dubitatio ex iure novissimo; quo etiam sine traditione perficitur donatio, & ad titulum obligatorium, seu pactum extenditur, *l. si quis argentum §. fin. C. De donat.* Ita ut in proposito nihil referat, an in vitâ, an post mortem dicti D. Ioannis dicta filigo convasata, & deinde post mortem ejus avecta fuerit; quasi scilicet concessio vel mandatum auferendi, seu inferendi ad effectum perducî potuerit, etiam jam mortuo D. Ioanne; & quod eo vivo convasatum non fuit, usque ad finem dictæ concessionis adhuc ex filigine D. Ioannis convasari, & deinde avehi possit.

Atque ita manet sola difficultas in quantitate, an virtute videlicet hujusmodi concessionis, siue mandati, siue donationis ac legati, dictum Monasterium possit, usque ad octo modios, an tantum ad sex modios filiginis, quia dicta chartula alternativè continet de sex, vel octo modijs? Sed verius est etiam octo modios, seu quod deest, usque ad octo modios filiginis dictum Monasterium petere posse: ob id, quod verba dictæ concessionis, mandati, siue donationis sint directæ ad dictam Dominam S. Claræ. * In ultimis enim voluntatibus cum alternativè aliqua legantur vel conceduntur, electio pertinet ad eum, ad quem verba diriguntur, ut non quod minus est datum aut concessum videatur; sed ut is, ad quem verba diriguntur, eligat, siue id majus siue minus sit, *l. Lucio, De leg. 2. & ibi Gloss. Bart. & alij, Alex. in l. Qui duos De leg. 1.*

De Testamentis.

S Y M M A R I U M.

Hæreticus an ex testamento capere possit.

1. Hæreticus est intestabilis.
2. 7. Princeps an possit hæreticum facere testabilem.
3. Pacis publicæ causâ multa permitti contra iuris vigorem.
4. Necessitas legem non habet.
5. Pax publica servanda.
6. Hosti servanda fides.
8. Dos Catholica mulieris scienter nubentis hæretico, confiscatur.

CONSILIUM CCCLXXXVIII.

CUM in actis causæ, quæ coram Domino Officiali Antwerpiensi instituta est, inter Cornelium van Bemen maritum Adriane van Brochuysen Actorem, & Ioannem Sgrêven Reum, extet aperta minimeque dissimulata confessio Rei, quod fuerit & sit hæreticus, testator Calvinisticæ hæresis; satis videtur fundata ex ratione juris communis, intentio Actoris; quâ petit testamentum per Elizabetham D. dicti Rei quondam uxorem conditum,